

De decem preceptis in generali.

Liber discipuli. **D**e eruditione christifidelium. **I**ncipit.

De decem preceptis in generali.

Ivis advitā ī gredī. serua mandata dei. **M**atthe. xix. In verbū p̄politis ostendit ch̄ris cūlībet homini viam vite eterne. cum dī. **S**ivis advitam ī gredi r̄t. **Z**

Csciendū q̄ p̄cepta sunt pre oib⁹ ī tūme diligēdār̄z cū summa diligētia seruanda. **G**ū ps. idō dilexi mandata tua sup aurumz topazion. Et hoc ppter decem causas. **P**rima causa est. quia faciūt obseruatorēs suos amicos dei. **G**ū Jōb. xiii. **G**os amici mei estis si feceris que precipio vob⁹. Nec hoc est parū quia deo seruire ē regnare. **Q**uantūz bonum cedit homini cū non solū fit seruus regis celestis. sed etiāz amic⁹ regis eterni. **E**ccl. vi. Amico fideli nulla ē cōparatio. sed xp̄s est fidelissim⁹ amicus. **U**nde Aristo. p̄r. rhetori. ostendit q̄s s̄civerūt z fidel amicus dicens. Amicus est q̄ operatur alteri que putat sibi esse bonar̄z hoc ppter illum. **D**odo hoc manifester plenissime iuenit in xp̄o. q̄ nob̄ quotidie benefac̄ ex sua bōitate z misericordia z hoc ppter nostrū bonū. q̄ dō bonis nostrī nihil indiget. **U**nde ps. Bonorum nostrorum nō indiges. **J**do disceper sapienter faciunt qui querunt quomodo amoremz amicitiam dei possunt acquirere. sed hoc sit in obseruatione p̄ceptorū. vt p̄z i auct̄e Jōb. p̄ allegata. **S**z q̄les amici z p̄sanguinei erunt obseruatorēs p̄ceptorē dei. **R**espōdeo q̄ p̄cepta faciūt obseruatorēs attinētes esse

do quasi om̄i ḡnē attinētie. **G**ū Mat. xiiij. Quicunq̄ fecerit voluntatez patris mei q̄ i cel' est. ip̄e me frater z soror z mater est. Fratervel soror xp̄i est q̄z coheres. Quasi mater ch̄ri est bona mulier que mandata obseruat. q̄z corona ſicut mater ch̄ri. quere regina celit terre est. **G**ūd Luc. 8. Mater mear̄ fratres mei sunt q̄ vbiūm dei audiūt z faciunt. **S**cda causa. quia hoīes ad hoc a deo facti ſt̄z ut mandata ei custodiant. **G**ūd opti mū q̄ hoīes ſeculareſ z cōmunes p̄nt facere in mūndo iſto fm ſuū ſtatū videtur h̄ esse. **G**ū in puer. Nil meli q̄z attendeſ rei mandat̄z dei r̄t. q̄z hic ē finis hoīs. **G**ū Aristo. vi. topicor̄ ſinis i vnoq̄q̄ ḡnē est optimūt cui grā ſunt alia. **G**ūd Eccl. xl. Tūme deit̄z mādata ei obb̄ua. h̄ est oīs homo. i. ppter hoc ſiue ob h̄ est oīs hō. **G**ū Bern. Si h̄ est oīs hō ſine hoc nihil est oīs hō. Nihil in quažī valore ē hō ſine obſeruatōe p̄ceptorum. **Q**n̄ aliqua res fit ad aliq̄b opus z q̄n il lud nō ſequitur. tūc fit illa res inutilis et deſtruit. **S**ic hō q̄ fact̄ est ut mandata ſuaret q̄n p̄cepta dei ſuare noluit. deſtruit mori dign⁹ fuit. **G**ū iustissima firit illa ſentētia Ben. ij. **Q**uacūq̄ die coſmederit ex eo. morte moriemini. ſic dič iā cuilibet hoī. **Q**uacūq̄ die p̄ceptū ali q̄d trāſgredier̄. morier̄. **G**ūd Bern. Dign⁹ plane est morte q̄ tibi dñeihū reſuſat viuere. Ex quo hō fact̄ ē ad h̄ ut p̄cepta dei ip̄leat. tūc nō p̄t meliore theſauſ ſibi i mūndo iſto theſauriſare q̄z mādata dei ſuare. **E**ccl. 29. Pone theſauſ tuū i p̄ceptū altissimi z pderit tibi maḡ. q̄z auſp. **T**ercia cauſa q̄ nos dī mo uere ē q̄ d̄ſvult ea multū z ſtricte ſuari. **G**ū ps. Tu mādasti mandata tua cū ſt̄odireniſis. **P**rouer. 7. Legē meam q̄ſi pupillā oculi tui custodi. Pupilla diligēt ſeruat eo q̄ ledit de faciliz valde periculōsum ē. Facili⁹ autē ledit lex dei q̄z pupilla. q̄z ſola volūtate. Ledit etiāz piculosus. q̄z meli⁹ effet hoī oculū erui. **Z** i

Ecclesiasticus de decem preceptis

Tercium pceptum dei transgredi. **U**nus **M**at. 18. **S**i oculi tuos scandalizat te. erue eum et pice abs te. imo homo potius deberet ambos oculos et ambas manus et ambas pedes perdere. quod vnum pceptum transgrederi. **H**ec hec multi oppositi faciunt quod ppter vnam parvam et momentaneam delectationem transgrediunt pcepta dei. **H**ic luxuriosi. quod si sciret se statim post actu vnum perdere oculum vni vel manum. nullo modo pecarent. **H**oc deus enim et salutem ppter non dimittunt quoniam libidinem suam expleant. **E**t per hoc non oculos et manus soli perdunt. **H**oc etiam vitam eternam. et insuper mortem eternam corporis et anime incurunt. **S**imiliter modicu[m] dicendum est de auaritia quod ppter modestam sub amorem quam iniustam lucrari potest pceptum domini transgrediunt. **S**icut iracundi quod ex paruo motu et ppter parvam iniuriam eis illatae. irritant et blasphemant creatorum suum et male dicunt proximi. quod tamen per totum mundo non esset factum christiano. et sic de aliis transgressoribus pceptorum. **C**Quarta causa quod nos monere debet ad obseruandum pcepta est quod dominus vult habere mansionem delectabilem cum illis qui obseruant eius precepta ab eo eis data. **Joh.** 14. **S**i quis diligit me simonem meum hababit. et post Et ad eum venient et mansio apud eum faciemus. **D**iu aliquis pcepta eius habuit et diu in secum habens. imo in se ipso nec potest amittere. dum dicitur ipse habat. **E**t ideo quilibet cui tam sollicitudine debet diuina pcepta habere. sicut deum in se vult retinere. **E**t sic vita gratiae in presenti et gloriam in futuro non amittere. **Prouer.** 7. **S**erua mandata meae et viues supplevit gressus in presenti et glorie futuro. **E**rigo quod si ipsum deum et qualitatem et salutem nostram custodire debet pcepta dei. **C**Quinta causa est quod obseruatio mandatorum gratissimum est sacrificium deo. **Ecc.** xxxv. **S**alutare sacrificium est attendere mandatos dei et discere ab omnibus iniquitate. **S**alutare vocatur hoc sacrificium. quia est causa salutis eternae. **C**um aliis sacrificiis potest homo damnari. cum hoenon. **Unde** p. Regum. 15. dixit Samuel ad Saul. Non quid vult dominus holocaustus victimas. et non potius ut obediatur vox domini. **C**Secunda est quod faciunt quod homo impetrat a deo quicquid voluerit. p. **Joh.** 3. **C**harismi si cor nostrum non responderet nos. seduciam habemus ad deum et quicquid petierimus ab eo accipiemus. quoniam mada ta eius custodim. **I**deo deus quicquid vult hominem exaudire in oratione. quando homo non vult eum audire in mandato obseruatione. **Prouer.** 28. Qui declinat aurem suam ne audiat legem. oratio eius erit execrabilis. **E**rgo non debet conqueri transgressores pceptorum si deus eos non exaudit cum aliquid postulant ab eo. **Unde Augu.** Qua fronde postulas quod. permisit dominus. permisum audi ammonitiones. et sic exige. permissiones. **C**Septima est quod custodiunt obseruatores suos ne aliquod malum eis continget. **Ecces.** 8. Qui custodit pceptum. non experietur quicquid mali. **H**oc intelligi nec in vita plenti. nec in morte. nec post mortem. **H**oc probatur. quod licet accidente virginitatis in vita presenti quod esset aliis malum. eis tamen est bonum cum sit materia coronae eternae. **Bern.** **I**ocundum est dei iudicium. quoniam illes superbus malleator humilium nesciens. fabricat eis coronas perpetuas. p. **s.** **S**up dorsum meum fabricauit. et ceterus Augu. Quid times hominem. ho[rum] in sinu dei positi. tu de illis sinu noli cadere. Quicquid ibi patiens ad saltum tuum erit. non ad peditum. Nec in morte quod a mala morte custodit eos Augu. **D**omine mala mortis non potest quod bona ante duxerit vitam. Ergo si bene vivis mortua mada. Nec post mortem. quod custodiunt a morte eterna suos obseruatores. **U**nus Joh. 8. Si quis simonem meum seruabit. non gustabit mortem eternam. **Gap.** 3. **J**ustorum anime in manu dei sunt. et non tangit illos tormentum mortis. supple eternae. **Unde et** Damasceni. 4. **D**omini sanctorum som

in generali.

nus magis ē q̄ mors. laborauerit em
in p̄sentivitatem viveret i eternū. Unde.
ps. Preciosa i p̄spectu dñi mors sc̄torū
ei. Octaua cā ē q̄ nos debet moue/
read obfatuōem mādatoꝝ. Māda/
ta dei st̄leuia. p̄z p̄ma Job. v. Hec
ē charitas dei vt mādata ei faciam⁹ ⁊
mādata eius ḡua nō sunt. Un Aug.
Mādata dei alleuiāt suos ogatores ⁊
faciunt eos agiles sīc p̄ne auē p̄natā.
Hoc at̄ sit p̄p̄ charitatē hois quā h̄z
ad deū. Un amāti nihil ē difficile. Itē
sunt suavia. Und ps. Et dulciora sup/
mel ⁊ fauum. Math. xi. Jugum enim
meum suave est. ⁊ onus meuz leue. Itē
sunt sc̄tā. q̄ nihil iniquum continet. nec
repudiari dignum. Roma. 7 Lex qui
desctā. ⁊ mādatum sc̄tm ⁊ iustum ⁊ bo/
num. Ex his p̄z q̄ nulli melius ē i hac
vita q̄ homini qui deo fuit ⁊ virtuosaz
vitā ducit. Und Aristol. 9. ethicorum
Virtuositas beatissima est vita. Und
et̄ia Grego. in moralibus. Absit q̄ tan/
ta sit delectatio in vitiis quāta in virtuti/
bus. Und et̄ia Chrysosto. sup Joan/
em. Sicut malitia et̄ia ante gehennā
eos qui hic ea participat cruciari p̄sue/
uit. ita virtus etiam ante regnum eos q̄
ea hic operatur preparat voluptati. cū
spe optima ⁊ delectatione perpetua vi/
uere facies. Nona cā est q̄ obseruato/
rib⁹ suis multiplices bñdictōes cōferūt
q̄ d̄s eis pmisit habeſ. Deutero. 28.
Si audieris vocez dñi dei tui vt facias
sc̄ope atq̄ custodias sc̄z mēte oīa man/
data eius. faciet te dominus deus tu⁹
excelsior cunctis ḡetib⁹ q̄ versantur i
terra. Genit̄q̄ sup te vniuerse bñdicti/
ones iste. ⁊ ap̄ ph̄ edet te id ē circūdabit
te vndiq̄. Sitamen precepta ei audi/
eris. benedictus tu in ciuitate. id est in
ecclesia presenti. ⁊ benedictus in agro.
id est exercitio laboris. Benedictus fru/
ctus ventris tui. id est cogitationes. Et
fructus terre tue. id est exercitium corpo/
ris. fructus q̄ iumentorum tuorū. id est

quinq̄ sensuū. Benedicta horrea tua
id est virtutum custodia. Benedictere
liquet tue. id est bona voluntas querere
manet post opera tua. Benedict⁹ eris
ingrediens. id est in eccliam presenteꝝ p/
fidem. ⁊ egrediens de p̄sentivita Da/
bit dominus inimicos tuos. id est de/
mones qui consurgunt aduersuſ te. co/
ruentes in conspectu tuo. Abundare te
faciet dominus omnibus bonis. si ta/
men audieris mandata domini deitū
⁊ custodieris eas feceris. ac non declina/
ueris ab eis nec ad dexteraz nec ad sinu/
stram. nec secutus fueris deos alienos.
Decima causa est. quia obfatuōes
suos a multiplicib⁹ maledictionib⁹
preseruant. quas deus transgreditib⁹
minatur. Und Deute. xxvii. Quod
si audire nolueris vocem domini dei tui
vt custodias et facias omnia mandata
eius que ego precipio tibi. venient sup/
te omnes maledictiones isteſ apprehe/
dente. Maledictus eris in ciuitate. id
est in ecclesia presenti. Maledictus in
agro. id est in exercitio laboris. Maledictus in
fructus ventris tui. id est cogita/
tiones. Et fructus terretue. id est exer/
citium corporis. Maledictus eris igre/
diens in hanc vitam. Et egrediens sup/
ple de hac vita. Mittere domin⁹ super
te famem ⁊ esuriem propter adiumentio/
nes tuas pessimas in quibus reliquisti
deum. Percutiat te dominus egestate
febre. ardore. ⁊ frigore. Tradet te domi/
nus corruentem ante hostes tuos. Sit
q̄ cadauer tuuſ in escam. cunctis vola/
tilibus celis bestiis terre. id est demonis
bus. Et non sit qui abigat. Evenient
super te omnes maledictiones iste. ⁊ p/
sequentes apprehendent te donec inte/
reas. qui non audisti vocem dñi dei tui
nec seruasti mandata eius. Hoc idem
probat ps. cum dicit. Maledicti q̄ de/
clinant a mandat̄ tuis. B. Ne
aut̄ obliuiscamur p̄cepta dei. id est no/
bis scripta in triplici parte corporis. vij

De decem preceptis

delicet in manibus propter decez digiti manū. In pedib⁹. ppter decē articulos pedū. Et in ip̹is sensib⁹. ppter quīq; sensus exteriores. et quīq; interiores. Ideo aut̹ scripta sunt in p̹dictis tribus partib⁹ ad designandū q̹ p̹cepta diuina dñi regulare in nob⁹ man⁹ operationū: ne in operib⁹ nostr⁹ h̹ diuina p̹cepta faciam⁹. Dirigere gressus affectōis ne p̹cepta diuina transgrediamur. Et mode rare sensus et mot⁹ conuersatōis: vt i omni conuersatione exemplū nr̹ sanctitat⁹ p̹tendam⁹. Et nota q̹ decē p̹cepta fuēt data moysi in duab⁹ tabul⁹ sc̹pt̹ tradigit⁹ dei. **L** Et in p̹ma tabula fuēt tria p̹ma p̹cepta p̹ que homo ordiatur in deum. In sc̹da alia septem precepta p̹ que homo ordinatur ad proximum. Et ista omnia p̹cepta et eoz impletio salutis originaliter emanāt a radice charitatis tanquam a fontali principio. Et in ip̹am ultimata ordinant tanquam in finem et terminū completiū. **G**ū aplūs Roma.iz. Plenitudo leg̹ est dilectio: qđ sic p̹. Nā p̹cepta p̹metabule emanant a dilectione dei. et ostendunt nob⁹ quō nos habere debemus ad deum. Et p̹mo corde. quia credere in unum deum debemus. et hoc tangitur in primo precepto. Non adorab⁹ deos alienos. Secundo quomodo ore et hoc i sc̹do precepto. Non assumes nomen. et c. Tercio quomodo in opere: et hoc i tercio Sabata sacrificies. Sed alia septem emanant a dilectione proximi: et p̹ illa septem precepta sc̹de tabule h̹ ordinatur ad proximum: et hoc duobus modis. Primo quidem in beneficiis ut bona que homo potest proximo faciat vel impendat. Et sic est preceptū quartū. Honora patrem et matrem. In quo precepto sc̹d̹m Augustinū implicat omnes act⁹ benivolentie proximo impendendos. Sc̹do in innocentia ut nihil iniuste sibi inferat: nec in aliquo sibi noceat. Primo autem p̹ in ferri tripes nocumen-

tū:puta cordis:oris: et opis. Ope autem nocet quis p̹ximo. Primo q̹daz in psona p̹pria: et hoc prohibet quintū preceptū. Non occides. Sc̹do in psona coniuncta et hoc prohibet sextū p̹ceptū. Non mechaberis. Tercio in exteriori suba: et hoc prohibet septimū p̹ceptū. Non furtū facies. Documentū aut̹ oris prohibet octauum p̹ceptum. Non dices falsum testimoniū: vbi fūm Augustinū: implicite prohibetur omne documentū oris respectu proximi. Terciū documentū est cordis ut quando q̹ cogitat mala contra proximū et hoc prohibet in nono. Non cupisces rem proximi tui. Et in decimo. Non concupisces uxorem proximi tui.

De p̹mo p̹cepto

Primū preceptū. Non adorabis deos alienos. Quod q̹dem p̹ceptū xp̹s exp̹posit⁹. **H**atch 4. Dñm dñi tuum adorabis: et illi soli fūes. In quo deorum pluralitas excludit unus sol⁹ verus deus colend⁹ ostenditur. Quod tamē express⁹ p̹. Deuter. vi. vbi dicit Audi israel dñs de⁹ tuus: deus syn⁹ est. **D** **S**c̹ciendū aut̹ p̹ proximum preceptū tangit fidem: quia fides est fundamentū omnis boni: unde Aplūs Fundamentum aliud nemo potest ponere preter illud quod positū est: id est fides christi. **I**nde Augustinū. Fides est bonoꝝ omnium fundamentū. Fides est humanae salutis initium: sine hac nemo potest ad filioꝝ dei numerū pervenire. Hoc etiam patet p̹ Bernardus qui dicit. Nemo liberat a damnatione que facta est p̹ Adam nisi per fidem domini nostri iehu chri. **I**nde Aplūs ad Heb. xi. Impossibile est sine fide place re deo. **I**nde Bernardus de patrib⁹ veteris testamenti dicit. Multū ante salvatoris adventū deum omnipotētem timentes: et diligentes sue salutis gratias sumū p̹missorem: credentes in p̹missum.